

กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปาก และสภาวะสุขภาพช่องปากเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เมธิณี คูปิตยานันท์* ทบ. รปม. อท. (ทันตสาธารณสุข)
ศรีสุตา ลีละศิริ* ทบ. สม. อท. (ทันตสาธารณสุข)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ ประเมินประสิทธิผลกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากที่ดำเนินการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กับสภาวะสุขภาพช่องปากเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวบรวมข้อมูลจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 433 แห่ง ในพื้นที่ 12 จังหวัด มีเด็ก 10,116 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติไคสแควร์ ผลการศึกษา เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอายุต่ำสุด 12 เดือน สูงสุด 76 เดือน ร้อยละ 97.2 มีอายุระหว่าง 24 - 59 เดือน การตรวจสุขภาพช่องปากพบเด็กฟันไม่สะอาดร้อยละ 26.3 ฟันผุร้อยละ 64.3 มีค่าเฉลี่ยฟันผุถาวร 3.8 ซึ่งต่อคน เมื่อจำแนกกลุ่ม พบเด็กมีฟันไม่สะอาดและมีฟันผุเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับตามอายุที่เพิ่มขึ้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันร้อยละ 96.8 จัดผลไม้เป็นอาหารว่าง 3-5 วันต่อสัปดาห์ร้อยละ 83.4 และทุกแห่งจัดนมจัดให้เด็ก ด้านพฤติกรรมมีเด็กแปรงฟันตอนเช้าก่อนมาศูนย์ร้อยละ 90.4 เด็กนำขนม นมเปรี้ยว/นมหวาน และนมขวด มากินที่ศูนย์ ร้อยละ 25.4, 14.6 และ 14.1 ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์พบ เด็กฟันไม่สะอาดมีฟันผุมากกว่าเด็กฟันสะอาด ($p < .001$) เด็กที่ไม่นำขนม นมเปรี้ยว/นมหวานมากินที่ศูนย์ เด็กที่แปรงฟันตอนเช้า มีฟันสะอาดกว่า และฟันผุน้อยกว่า เด็กที่ไม่มีพฤติกรรมดังกล่าว ($p < .001$) และพบเด็กในศูนย์ ที่จัดผลไม้เป็นอาหารว่าง 3-5 วันต่อสัปดาห์ มีฟันสะอาดกว่า และฟันผุน้อยกว่า เด็กในศูนย์ที่ไม่ทำ หรือทำกิจกรรมนี้ได้น้อยกว่า 3 วันต่อสัปดาห์ ($p < .001$) ส่วนเด็กในศูนย์ที่แปรงฟันหลังอาหารกลางวันทุกวัน มีฟันสะอาดกว่าเด็กในศูนย์ที่ไม่ได้จัดกิจกรรมนี้ ($p = .001$) แต่มีฟันผุไม่ต่างกัน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีประสิทธิผลทำให้เด็กมีฟันสะอาดและป้องกันฟันผุได้ และควรเพิ่มกิจกรรมกระตุ้นผู้ปกครองดูแลการบริโภคขนมของลูก และแปรงฟันให้เด็กทุกวัน

คำสำคัญ : การส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Oral health promotion activities and oral health status of children in day-care centers

Kupitayanant Matinee* *D.D.S., M.P.A., Diplomate [Thai Board of Dental Public Health]*

Leelasithon Srisuda* *D.D.S., M.P.H., Diplomate [Thai Board of Dental Public Health]*

Abstract

The purpose of this study is to evaluate the effects of oral health activities provided in day-care centers by analyzing the relationship between oral health activities and oral health status of children. Collected data of 10,116 children in 443 centers in 12 provinces. Chi-square test was used to analyze the association between variables. The study found children enrolled at day-care centers were aged 12 up to 76 months; mostly (97.2 %) were aged between 24 to 59 months. Oral examination found 26.3% of children had unclean teeth, 64.3 % affected caries with dmft. 3.8. Otherwise, children with unclean teeth and tooth decay increased by increasing age. The day-care centers performed activities of tooth-brushing after lunch every day 96.8%, providing fruits as snacks 3-5 days per week 83.4% and all centers provided no sugar added milk. Moreover, 90.4% of children brushed teeth at home in the morning but some brought snacks such as candy [25.4%], sweetened milk/yoghurt [14.6%] and bottled milk [14.1%] to the centers. Chi-square tests showed children with unclean teeth had more caries ($p < .001$). The children who did not bring snacks to centers, the children in centers which provided fruits as snacks 3-5 days per week as well as the children who brushed their teeth in the morning had cleaner teeth and got less caries ($p < .001$). Meanwhile, only oral hygiene of children in centers which performed tooth-brushing after lunch got better ($p = .001$), but dental caries was not different from the others. In conclusion, this study supported oral health activities provided in day-care center and proposed the action of encouraging parents to provide healthy snack for their children and helping their children brushing teeth at home every day.

Key word : *oral health promotion in children day-care center*

* Bureau of Dental Health, Department of Health, Ministry of Public Health.